

Uppsala kommun
utbildningsforvaltningen@uppsala.se

2022-07-01
Dnr 2019:5786

Beslut

efter kvalitetsgranskning av stimulerande
undervisning för elever i årskurs 4 som ligger
långt fram i sin kunskapsutveckling vid
Treklängens skola i Uppsala kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 § skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning på Treklangens skola avseende verksamhetens kvalitet gällande stimulerande undervisning för elever i årskurs 4 som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling. Syftet med denna kvalitetsgranskning är att granska att undervisningen i årskurs 4 genomförs på ett sådant sätt att elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling bibehåller sitt intresse för skolarbetet och får möjlighet att nå längre. De övergripande frågeställningarna är:

1. I vilken utsträckning arbetar lärare metodiskt vid planering och i undervisning för att ge elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling möjlighet att nå längre?
2. I vilken utsträckning ger skolans ledning stöd för en undervisning som stimulerar elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling?

Bedömningen görs i förhållande till de kvalitetskriterier Skolinspektionen satt upp i granskningen inom det granskade området. I bilaga 2 finns beskrivet hur granskningen har genomförts. Granskningens författningsstöd återfinns i bilaga 3. Granskningen genomförs i 30 skolor, i urvalet ingår såväl enskilda som kommunala huvudmän. Treklangens skola, Uppsala kommun ingår i denna granskning. Skolinspektionen besökte Treklangens skola den 9 och 10 maj 2022. Besöket genomfördes av utredarna Sara Algulin och Tobias Thorén. Totalt sex intervjuer med elever, lärare, representanter för elevhälsan och rektorn samt fyra lektionsobservationer har genomförts.

Beslut:

Lärares arbete med planering och undervisning för elever som ligger långt framme i sin kunskapsutveckling

I syfte att höja verksamhetens kvalitet bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete i första hand behöver inledas inom följande område:

- Rektorn behöver se till att elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling får tillräckligt utmanande arbetsuppgifter i alla ämnen utifrån sina olika kunskapsnivåer.

Skolledningens stöd för en undervisning som stimulerar elever som ligger långt framme i sin kunskapsutveckling

I syfte att höja verksamhetens kvalitet bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete i första hand behöver inledas inom följande område:

- Rektorn behöver organisera verksamheten så att lärare ges möjlighet att utveckla en undervisning som även möter elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling. I detta ingår att säkerställa att gemensamma diskussioner kring elevgruppen genomförs och att goda undervisningsexempel får spridning.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den 2023-01-09 redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena och resultat av dessa åtgärder. Som stöd för redovisningen bör bifogad mall användas.

Redogörelsen skickas via e-post, till skolinspektionen.lund@skolinspektionen.se. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 2019:5786) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömningar för respektive område.

Lärares arbete med planering och undervisning för elever som ligger långt framme i sin kunskapsutveckling

Inom denna frågeställning granskas fyra områden:

- I vilken utsträckning lärares *planering av undervisningen* (även) utgår från behoven hos elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling.
- I vilken utsträckning läraren ger elever som ligger långt framme i sin kunskapsutveckling *tillräckliga utmaningar*.
- I vilken utsträckning de elever som nått långt/blir klara fort får *stöd för att komma vidare* i sin kunskapsutveckling.
- I vilken utsträckning undervisningen genomsyras av *ändamålsenliga förväntningar* på elevernas förmåga.

Skolinspektionen bedömer att lärarna arbetar metodiskt vid planering av undervisningen för att elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling ska ges möjlighet att nå längre. Dock bedömer Skolinspektionen att lärarnas planering och undervisning inte i alla delar leder till att elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling får utmaningar och stimulans utifrån sin kunskapsnivå.

Den sammanfattande motiveringen till bedömningen är följande: Granskningen visar att lärarna vid Treklängens skola planerar undervisningen och förbereder uppgifter och material för att även elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling ska få utmaningar och stimulans. Granskningen visar vidare att lärarna i sin planering beaktar elevernas tidigare prestationer och att de kontinuerligt reviderar sin planering med utgångspunkt i elevernas förändrade behov. Granskningen visar att elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling i viss utsträckning får uppgifter som är utmanande för deras nivå, men granskningen indikerar att det varierar mellan olika klasser och ämnen. Vidare visar granskningen att lärarna använder sig av några olika metoder och material i undervisningen så att eleverna får möta en variation i undervisningen. Lärarna ger i huvudsak lämpliga former av lärarstöd för att elever ska komma vidare i sitt lärande. Vidare visar granskningen att lärarna kontinuerligt ger eleverna erkänsla för tidigare ansträngningar såväl som återkoppling för att eleverna ska utvecklas ännu mer. Lärarna ger eleverna ett visst stöd i att få överblick över skolarbetet och de stödjer elever att ta sig in på nya områden. Vidare uppger lärarna att de inte har gemensamma strategier för att säkerställa att både pojkar och flickor som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling uppmärksammas, men att de ändå reflekterar över hur de ska motverka eventuella skillnader mellan könen i undervisningen. Slutligen visar granskningen att lärarna medvetet kompenserar med uppmuntran och stöd till alla elever, även till de elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling, om sådant stöd saknas hemifrån.

Lärarnas planering av undervisningen

Granskningen visar att lärarna planerar undervisningen och förbereder uppgifter och material för att även elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling ska få utmaningar och stimulans. Av intervju med lärarna framgår att de gör en övergripande planering för läsåret och att de samplanerar vissa arbetsområden över ämnesgränserna. Lärarna ger exempel på ett arbetsområde om vikingatiden som planerats mellan svenskan och samhällsorienterande ämnen. Lärarna berättar att även om det finns få elever i årskurs 4 som bedöms ligga långt fram i sin kunskapsutveckling planerar de för att elever som kommit längre ska kunna få extrauppgifter eller fördjupningsuppgifter. Rektorn uppger att lärarna anpassar undervisningen efter elevernas individuella behov, vilket inkluderar de behov som elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling har. Av intervjuer med eleverna bekräftas bilden av att lärarna anpassar undervisningen efter elevernas individuella

behov och att lärarna utformar extrauppgifter till elever som blir klara snabbt. Eleverna berättar att de exempelvis får arbeta i en extrabok i matematik eller att de får arbeta med ett digitalt läromedel som har uppgifter i flera olika ämnen. Ett par av de elevuppgifter som Skolinspektionen tar del av är exempel på "öppna" uppgifter utan tak där eleverna kan utveckla sina svar och flera uppgifter är problemlösningssuppgifter med flera olika nivåer där de svårare nivåerna ger möjlighet till utmaningar.

Granskningen visar vidare att lärarna i sin planering beaktar elevernas tidigare prestationer och att de kontinuerligt reviderar sin planering med utgångspunkt i elevernas förändrade behov. Av intervju med lärarna framgår att de utöver den information de får vid överlämningskonferenser på olika sätt tar reda på elevernas aktuella kunskapsnivå och att de reviderar sin planering utifrån sin kännedom om elevernas kunskaper och behov. Lärarna beskriver att de i sin planering tar hänsyn till elevernas tidigare höga prestationer genom att förbereda lektionerna så att det exempelvis finns extrauppgifter eller digital färdighetsträning för de elever som blir snabbt klara. Eleverna berättar att lärarna i flera olika ämnen anpassar elevuppgifter efter den kunskapsnivå eleverna befinner sig på. Av de elevomdömen som lärare formulerat inför utvecklingssamtal, som Skolinspektionen fått ta del av, framgår det om eleverna ligger långt fram i sin kunskapsutveckling. Den information som dokumenteras i skolans lärplattform innehåller relevant information om hur eleverna ska utveckla sina kunskaper samt en beskrivning av elevernas styrkor och behov. Det framgår också av intervjuer med rektorn, elevhälsan och lärarna att det genomförs tester av elevernas kunskaper i bland annat matematik och svenska under årskurs 4 som hjälper lärarna att identifiera elever som kommit längre i sin kunskapsutveckling så att de kan få svårare uppgifter.

Utmaningar i undervisningen

Granskningen visar att elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling i viss mån får uppgifter som är utmanande för deras nivå, men att det varierar mellan olika klasser och ämnen i vilken utsträckning detta sker. Elever uppger att de får extrauppgifter om de blir klara snabbt, men beroende på ämne är extrauppgifterna ibland enklare och ibland svårare än de ursprungliga uppgifterna. En del av de intervjuade eleverna säger att de får tillräckliga utmaningar på lektionerna, till exempel får elever arbeta med mer utmanande uppgifter i matematikboken eller med extrauppgifter i matematik, medan några andra elever säger att extrauppgifterna är för lätta. Även om representanter för elevhälsan berättar om enstaka exempel på att elever får accelerera, genom att elever läser ett eller flera ämnen med elever från en annan årskurs, berättar såväl representanter för elevhälsan som lärare att det är ett utvecklingsområde för skolan att låta fler elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling få utmaningar och möjlighet att accelerera. Lärare uppger att de har extrauppgifter men att eleverna inte alltid har tillfälle att arbeta med

dessa extrauppgifter. Vid lektionsobservationer bekräftas denna bild då Skolinspektionen ser exempel på att lärarna utformar uppgifter med ramar men "utan tak" som gör att elever som kommit långt i sin kunskapsutveckling kan utveckla sina svar, men att det finns lite tid för eleverna att hinna arbeta med dessa extrauppgifter. Av lektionsobservationer och intervjuer med rektorn, lärare och elever framgår samtidigt att elevuppgifter har olika svårighetsnivåer. I intervjuer med elever framkommer att lärarna vet vad eleverna är intresserade av bland annat för att eleverna berättar eller skriver ned vad de gjort efter helger och lov. Lärarna berättar att elever får möjligheter till breddning och fördjupning bland annat genom att de låter elever fördjupa sig inom sina intresseområden och ger exempel på elever som fått skriva en uppsats om världskrig eller som fördjupat sina kunskaper inom programmering. Rektorn uppger att det varierar på skolan om elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling får uppgifter anpassade till sin kunskapsnivå eller inte. I vissa klasser ser rektorn att man kommit längre i detta arbete än i andra klasser.

Vidare visar granskningen att lärarna använder sig av några olika metoder och material så att eleverna får möta en variation i undervisningen. Av intervjun med lärarna framgår att de varierar undervisningen utifrån de behov som finns i respektive klass. Lärarna växlar mellan olika aktiviteter och skapar på så sätt en balans mellan lärarledda genomgångar och elevaktivitet. Lektioner kan innehålla flera olika moment såsom lärargenomgångar, filmvisning, praktiska moment, enskilt arbete eller arbete i olika gruppkonstellationer. Eleverna berättar till exempel att lärarna har genomgångar, att eleverna får jobba enskilt, i par eller i grupp, att de gjort små experiment och att de får träna på att redovisa för hela klassen. Av Skolinspektionens observationer framgår att undervisningen varierar mellan lärarledda genomgångar och elevaktiviteter och att lärarna använder sig av laborativt material för att exempelvis visa att matematiska problem kan lösas på olika sätt. Skolinspektionen ser också att lektionernas tempo varierar. Vissa lektioner som observeras går i ett högt tempo där eleverna ges begränsade möjligheter att reflektera, medan andra lektioner går i ett relativt lugnt tempo där alla elever arbetar med samma uppgift. Av elevintervjuer bekräftas den bild som framträder vid intervjun med lärarna och lektionsobservationer av att lärarna har metoder för att variera undervisningen och att tempot på lektionerna varierar.

Lärarstöd för att komma vidare i kunskapsutvecklingen

Granskningen visar att lärarna i huvudsak ger lämpliga former av lärarstöd för att elever ska komma vidare i sitt lärande. Av intervjuer med elever och lärare såväl som av lektionsobservationer framgår att lärarna ger stöd i undervisningen. Lärarna går runt i klassrummet när eleverna arbetar och elever får hjälp genom att räcka upp handen, men också utan att påkalla lärarnas uppmärksamhet. Eleverna berättar att lärarna ger olika tips och idéer och att lärarna förklarar på ett annat

sätt om eleverna inte förstår. Eleverna uppger också att de inte behöver vänta länge innan de får hjälp, även om lärarna hjälper de som behöver stöd i ämnet först. Av intervjuer med lärare och elever framgår att lärare vid vissa lektioner styr över gruppindelning liksom elevernas placering i klassrummet. Det förekommer då att elever som kommit långt i sin kunskapsutveckling får arbeta tillsammans. Vid andra lektioner är det fritt för eleverna att välja vem eller vilka de arbetar med.

Vidare visar granskningen att lärarna kontinuerligt ger eleverna erkänsla för tidigare ansträngningar såväl som återkoppling för att eleverna ska utvecklas ännu mer. Av intervju med rektorn, lärare och elever samt lektionsobservationer framgår att lärare stödjer elever genom att de går runt bland eleverna i klassrummet och ger dem kontinuerlig återkoppling på hur de kan komma vidare i sitt lärande. Elever och lärare beskriver i intervju att återkopplingen ges såväl muntligt som skriftligt. Lärarna ger exempel på att de kontinuerligt informerar om nästa steg i arbetet, att de uppmuntrar elever att söka mer fakta eller att de uppmuntrar elever att lösa uppgifter på flera olika sätt. Lärarna uppger att de använder skolans lärplattform för att skriva kommentarer och ställa utmanande frågor till eleverna för att få dem att utveckla sina svar. Representanter för elevhälsan berättar också att lärarna arbetar med att ge eleverna positiv återkoppling och att detta arbete ingår i en forskningsstudie som skolan är med i. Av intervjuer med elever, lärare och rektorn framgår vidare att utvecklingssamtalen förbereds noggrant och att eleverna får återkoppling och framåtsyftande kommentarer i samtliga ämnen i samband med utvecklingssamtalen. Denna bild bekräftas av de dokumentstudier som Skolinspektionen gjort av elevomdömen där det finns beskrivningar av hur eleven utvecklats i alla ämnen och framåtsyftande kommentarer om hur eleven ska komma vidare i sitt lärande.

Granskningen visar vidare att lärarna ger eleverna ett visst stöd i att få överblick över skolarbetet och också stödjer eleverna att ta sig in på nya områden. Av observationer och intervju med lärarna framgår att lärarna har liknande struktur på sina lektioner där lektionens mål alltid står på tavlan, läraren inleder med en genomgång och okända begrepp går igenom. I slutet av en lektion sammanfattas lektionen av läraren. Vidare ger lärarna exempel på att de går igenom flera olika lösningsmetoder och att det bidrar till att eleverna får reflektera över sitt eget lärande. Lärarna berättar också att de tar reda på vad eleverna är intresserade av och erbjuder undervisningsmaterial och redovisningsformer som anknyter till elevernas specialintressen. Lärare uppger att de samtalar med eleverna och att dessa samtal gör att eleverna reflekterar över sitt kunnande och lär sig tänka på andra sätt. Skolans elevhälsa berättar även att de stödjer lärarna när det gäller motivationsarbetet för alla elever. Det kan exempelvis handla om att motivera elever som saknar egen drivkraft och i andra fall kan det handla om att ge lärarna tips och idéer på hur de kan arbeta med en grupp så att gruppen fungerar väl och så att eleverna har glädje av varandra.

Vidare uppger lärarna att de reflekterar över hur de ska motverka eventuella skillnader mellan könen i undervisningen, även om de inte har gemensamma strategier för att säkerställa att både pojkar och flickor som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling uppmärksammas. Av intervjuer med elever och lärare framgår att lärare ger stöd till både pojkar och flickor och att lärare försöker synliggöra elever som kan saker men som inte självmant tar plats i klassrummet, oberoende av kön. Vid Skolinspektionens observationer framgår att lärare försöker rikta frågor till olika elever men att pojkarna i klassrummet svarar flera gånger och ofta utan att räcka upp handen. Lärarna, elevhälsan och rektorn uppger i intervjuer att skolan kontinuerligt jobbar med trygghet och relationer. Det här läsåret innebär det bland annat att lärarna arbetar med olika övningar i klasserna för att motverka fördomar och i det arbetet ingår också att tänka på könsperspektivet. Av intervju med lärare ges ett aktuellt exempel på ett tillfälle där lärare pratat med elever för att eleverna vägrat samarbeta på grund av att de har olika kön. Lärare uppger vidare att elever delas in i grupper så att det blir en jämn könsfördelning och att eleverna har fasta placeringar i klassrummet. Av elevintervjuerna och av Skolinspektionens observationer framgår dock att det händer att elever själva får bestämma var de ska sitta och vem de ska jobba tillsammans med.

Ändamålsenliga förväntningar

Granskningen visar att lärares förväntningar utgår från en aktuell bild av elevernas individuella kunskande och förutsättningar samt att förväntningarna kommer till uttryck i tilltal och bemötande av eleverna. Av intervju med lärare och elever och av lektionsobservationer framgår att lärarna ger uppmuntrande ord, berömmar eleverna och skapar trygghet i klassrummet. Lärare berättar att de har höga förväntningar på alla elever och att det kommer till uttryck när lärare till exempel visar eleverna deras individuella kunskapsutveckling eller när lärare i sina samtal med eleverna pratar om framtiden. Intervjuade lärare uppger att de alltid försöker visa att de tror på alla elever, att de är tydliga med vilka mål de jobbar mot under lektionen och att detta också tydliggör lärarnas förväntningar på eleverna. Lärarna berättar att de anpassar sina förväntningar så att de är rimliga för eleverna. Eleverna bekräftar att deras lärare är tydliga med vilka mål som gäller för lektionen. Eleverna berättar också att lärarna lugnar eleverna och bekräftar dem i att de kan, vilket eleverna säger gör så att de tycker att skolarbetet blir roligt och intressant. Vidare visar granskningen inget annat än att lärarnas undervisning är fri från uttryck för stereotypa föreställningar kopplade till elevers kön, socioekonomiska bakgrund och migrationsbakgrund.

Granskningen visar att lärarna medvetet kompenserar med uppmuntran och stöd till alla elever, även till de elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling, om sådant stöd saknas hemifrån. Det framgår av intervju med lärare att de har kännedom om elevernas bakgrund och skiftande hemförhållanden. Rektorn berättar att

skolan ligger i ett socioekonomiskt utsatt område där många vårdnadshavare har låg utbildningsbakgrund vilket kan påverka hemmets möjligheter att ge barnet stöd och uppmuntran i skolarbetet. I intervju berättar elevhälsan, rektorn och lärarna att skolan erbjuder läxhjälp för alla elever, även elever som kommit långt i sin kunskapsutveckling. Läxhjälp innebär att eleverna under ett par timmars tid i veckan kan få hjälp av lärarna efter skoltid. Lärarna berättar också att skolans studie- och yrkesvägledare stödjer lärarna i att prata med eleverna om yrken och hur man kommer in på olika utbildningar. Av intervju med rektorn framkommer vidare att skolan kompenserar de elever som saknar stöd hemifrån genom att till exempel erbjuda samtliga elever simskola och för elever vars föräldrar har svårt att komma ifrån kvällstid erbjuds utvecklingssamtalstider under dagtid.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Rektorn behöver se till att elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling får tillräckligt utmanande arbetsuppgifter i alla ämnen utifrån sina olika kunskapsnivåer.

Granskningen visar att lärarna i genomförandet av undervisningen inte i alla delar ger elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling utmaningar och stimulans utifrån sin kunskapsnivå. Granskningen indikerar också att graden av utmaningar eleverna får kan skilja sig mellan olika ämnen och klasser.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn ser till att lärarna planerar och genomför sin undervisning utifrån elevernas behov i samtliga ämnen, så att elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling får arbeta med uppgifter som är tillräckligt utmanande utifrån elevernas kunskapsnivå. Skoluppgifterna behöver ge eleverna möjlighet såväl till breddning och fördjupning av stoffet (berikning) som till att vid behov arbeta snabbare än klasskamraterna (acceleration).¹

¹ Se mer om begreppen i Pettersson, E. (2011). *Studiesituationen för elever med särskilda matematiska förmågor*, s. 70; Skolverket (2015). *Stödmaterial: Särskilt begåvade elever: 1.3 Organisatorisk och pedagogisk differentiering*, s. 6 ff; Skolverket (2012). *Högpresterande elever, höga prestationer och undervisningen*, s. 8.

Skolledningens stöd för en undervisning som stimulerar elever som ligger långt framme i sin kunskapsutveckling

Inom denna frågeställning granskas följande tre områden:

- I vilken utsträckning skolans uppföljning av resultat ger underlag för genomförande och utveckling av undervisning som stimulerar elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling.
- I vilken utsträckning rektorn genom sin organisation skapar reella möjligheter för elevhälsa och lärare att samverka kring undervisning som stimulerar elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling.
- I vilken utsträckning rektorn genom sin organisation skapar reella möjligheter för lärare att – tillsammans eller på egen hand – genomföra och utveckla en undervisning som möter elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling.

Skolinspektionen bedömer att rektorn i vissa delar ger stöd för en undervisning som stimulerar elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling, men att rektorn i begränsad utsträckning skapar reella möjligheter för lärare att utveckla undervisningen för denna elevgrupp.

Den sammanfattande motiveringen till bedömningen är följande: Granskningen visar att rektorn ser till att elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling synliggörs och prioriteras i lika hög utsträckning som andra elever i resultatuppföljningen. Rektorn använder uppföljningen och analysen av skolans resultat som ett underlag för att identifiera utvecklingsbehov i undervisningen även för elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling, men arbetet med fokus på detta område har nyligen inletts eftersom rektorn är ny på skolan. Granskningen visar också att det finns upparbetade rutiner för hur elevhälsans kompetenser kan bistå lärarna i att genomföra och utveckla undervisningen, även om fokus för elevhälsans insatser oftast inte ligger på de elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling. Elevhälsan har dock reella möjligheter att arbeta tillsammans med lärarna för att utveckla undervisningen även för elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling när behov finns. Granskningen visar vidare att det i viss utsträckning finns gemensamma rutiner, metoder och strategier till stöd för undervisningen, men att dessa rutiner i mindre utsträckning omfattar undervisningen för elever som kommit långt i sin kunskapsutveckling. Slutligen visar granskningen att även om verksamheten är organiserad så att lärarna har reella möjligheter att diskutera undervisningen, är fokus sällan på den undervisning som gynnar elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling. Det finns samverkan mellan skolor men hittills har endast elevhälsan deltagit i gemensamma diskussioner som rör elever som kommit

långt i sin kunskapsutveckling.

Uppföljning av resultat

Granskningen visar att rektorn ser till att elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling synliggörs och prioriteras i lika hög utsträckning som andra elever i resultatuppföljningen. Av intervju med rektorn framgår att det görs kontinuerliga avstämningar angående elevernas resultat då lärarna, representanter för elevhälsan, fritidshemmets personal och rektorn bland annat följer upp resultat för alla ämnen, jämförelser mellan lärare, elevgrupper och kön samt hur resultaten sett ut över tid. Elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling synliggörs vid dessa resultatuppföljningar bland annat via de översikter som finns över elevernas resultat i lärplattformen och via sammanställningar av resultat från olika screeningar. Under läsåret genomförs det kontinuerligt screeningar av bland annat läshastighet och läsförståelse. Uppföljning av resultat görs till exempel vid de klasskonferenser som organiseras vid skolenheten varje termin och vid medarbetarsamtal. Rektorn och lärarna berättar att lärarna kontinuerligt dokumenterar elevernas kunskapsutveckling i samtliga ämnen och att denna information tillsammans med screeningresultat och enkätresultat utgör underlag för lärarnas och rektorns analyser. Lärare och elever använder också informationen som underlag för att förbereda elevernas utvecklingssamtal. Rektorn, representanter för elevhälsan och lärarna berättar att de gemensamt går igenom elevernas resultat och den analys som lärarna gör men att detta arbete nyligen påbörjats eftersom både delar av elevhälsans personalgrupp och rektorn är nya på skolan. Lärarna, elevhälsans representanter och rektorn beskriver vidare att rektorn följer upp undervisningens kvalitet, bland annat genom att ha en tät dialog med lärarna och representanter för elevhälsan och genom att göra frekventa lektionsobservationer i verksamheten. Rektorn berättar också att hen använder lärarnas skriftliga information som exempelvis omdömen och veckobrev i uppföljningen.

Granskningen visar att rektorn använder uppföljningen och analysen av skolans resultat som ett underlag för att identifiera utvecklingsbehov i undervisningen även för elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling, men att arbetet med fokus på detta område nyligen inletts eftersom rektorn är ny på skolan. Av intervju med representanter från elevhälsan framgår att skolan tidigare haft trygghet och studiero som övergripande mål men att det nu är större fokus på undervisningens kvalitet. Rektorn berättar att hen utgår från uppföljningen av skolenhetens resultat för att identifiera utvecklingsbehov och utforma insatser och ger som exempel hur de påbörjat en lässatsning i förskoleklass och i årskurs 1. Visserligen har lässatsningen startats för att flera elever behöver stöd i sin läsinlärning men den innebär också att elever som kommit långt i sin läsning i förskoleklassen ska kunna jobba tillsammans med elever i årskurs 1, enligt rektorn. Representanter för elevhälsan

berättar också att skolan påbörjat ett arbete för att utveckla undervisningen genom att i högre utsträckning differentiera undervisningen för att olika elever behöver olika typer av stöd. Rektorn, representanter för elevhälsan och lärare berättar att det finns utvecklingslärare i bland annat matematik och svenska som andraspråk som har i uppdrag att utveckla undervisningen och att dessa uppdrag formats efter de analyser som gjorts på skolan.

Stöd för elevhälsan att samverka med lärarna

Granskningen visar att det finns upparbetade rutiner för hur elevhälsans kompetenser kan bistå lärarna i att genomföra och utveckla undervisningen, även om fokus för elevhälsans insatser oftast inte är de elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling. Av intervjuer med rektorn, representanter för elevhälsan och lärarna framkommer att det finns ett samarbete mellan elevhälsan och lärare där lärare ges verktyg för att också kunna planera en stimulerande undervisning för elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling. Representanter för elevhälsan deltar även i det utvecklingsarbete kring undervisning som sker på skolan och de berättar att de deltar på lektioner vilket ger möjlighet att observera undervisningen. Utifrån observationer kan elevhälsan vägleda lärarna vilket kan leda till att de diskuterar, ifrågasätter och utmanar lärarna i hur undervisningen bedrivs, även om elevhälsoteamets fokus i huvudsak riktas mot hur undervisningen bedrivs för elever som har svårt att nå kunskapskraven. Representanter för elevhälsan uppger också att det finns en handlingsplan för särskilt begåvade elever i kommunen som kommunens centrala elevhälsa tagit fram. Denna handlingsplan har skolans speciallärare och specialpedagoger fått information om vid centrala träffar med elevhälsan. Informationen har handlat om att skolorna behöver bygga en undervisning som stimulerar eleverna oavsett hur de ligger till kunskapsmässigt och elevhälsans personal har deltagit i centrala fortbildningsinsatser i form av exempelvis föreläsningar inom området särskilt begåvade elever.

Vidare visar granskningen att elevhälsan har reella möjligheter att arbeta tillsammans med lärarna för att utveckla undervisningen även för elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling när behov finns. Lärare och representanter från elevhälsan berättar att elevhälsan ger lärarna stöd i arbetet med att stödja alla elever, även de som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling. Dock har elevhälsan inte varit involverad i nuvarande årskurs 4 när det gäller elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling. Elevhälsan är med på veckovisa klasskonferenser och lärarnas arbetslagsmöten och det finns dessutom ett öppet elevhälsoteamsmöte varje vecka där lärarna har möjlighet att diskutera elever och lyfta eventuella frågor med elevhälsans personal. Lärare som undervisar i andra årskurser på skolan berättar att de fått hjälp av elevhälsans personal när det gäller råd, hjälp att hitta material,

olika verktyg och hjälp att individanpassa åtgärder för olika elever utifrån deras situation. Elevhälsan kopplas dock oftast in om det är något som inte fungerar, och framför allt om det gäller elever som riskerar att inte nå målen.

Stöd för lärare i arbetet med undervisningen

Granskningen visar att det i viss utsträckning finns gemensamma rutiner, metoder och strategier till stöd för undervisningen, men att dessa rutiner i mindre utsträckning omfattar undervisningen för elever som kommit långt i sin kunskapsutveckling. Lärarna ger exempel på hur de differentierat undervisningsgrupper i svenska men med fokus på elever som är i behov av stöd i ämnet. Lärarna uppger också att de delar med sig av sina planeringar och diskuterar hur de ska göra för att utveckla undervisningen och möta de behov som finns i elevgrupperna. Enligt lärarna finns det tankar om att lärarna ska besöka varandras lektioner och därefter föra diskussioner om hur undervisningen kan förbättras men det arbetet har ännu inte kommit igång. Däremot händer det att utvecklingslärare besöker lektioner, dock inte med fokus på undervisning som stimulerar elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling.

Granskningen visar också att även om verksamheten är organiserad så att lärarna har reella möjligheter att diskutera undervisningen, är fokus sällan på den undervisning som gynnar elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling. Av intervju med rektorn, lärarna, elevhälsan och av inskickat material framgår att det finns en organisation för att implementera ny kunskap i undervisningen som omfattar elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling. Både rektorn och lärare uppger att det finns tid avsatt för formella möten på skolenheten samt att det vid dessa mötestillfällen finns möjlighet att även diskutera undervisning som är anpassad för elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling. Lärarna säger att de tycker att mötesstrukturen är bra och att det täta samarbetet de har i arbetslaget leder till samtal kring samtliga elever och deras behov i undervisningen. Dock uppger både rektorn och lärare att behov hos elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling sällan tas upp specifikt vid de olika mötena.

Härutöver visar granskningen att det sker viss samverkan med andra skolor, men hittills har endast elevhälsan deltagit i gemensamma diskussioner som rör elever som kommit långt i sin kunskapsutveckling. Av intervju med rektorn framgår att hen deltar i samverkan med andra skolenheters rektorer kring skolutveckling. Av intervju med rektorn och lärarna framgår att det finns samarbete med lärare från andra skolor i kommunen, dock inte med primärt fokus att stimulera och utmana elever som tillhör den för denna granskning aktuella elevgruppen.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Rektorn behöver organisera verksamheten så att lärare ges möjlighet att utveckla en undervisning som även möter elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling. I detta ingår att säkerställa att gemensamma diskussioner kring elevgruppen genomförs och att goda undervisningsexempel får spridning.

Granskningen visar att det i viss utsträckning finns gemensamma rutiner, metoder och strategier till stöd för genomförande av undervisningen, men att dessa rutiner i mindre utsträckning omfattar undervisningen för elever som kommit långt i sin kunskapsutveckling. Granskningen visar att även om verksamheten är organiserad så att lärarna har reella möjligheter att diskutera undervisningen, är fokus sällan på den undervisning som gynnar elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn organiserar verksamheten på ett sådant sätt att lärare får faktiska möjligheter att utveckla undervisningen för att möta behoven även hos elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling. Som en del i arbetet behöver rektorn också se till att goda exempel på undervisning för elevgruppen får spridning i hela kollegiet. Vid utveckling och genomförande av undervisning för elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling kan förslagsvis också elevhälsans kompetens tas tillvara.

På Skolinspektionens vägnar

X Anna Johansson

Beslutsfattare

Signerat av: Anna Johansson

X Sara Algulin

Föredragande

Signerat av: Sara Algulin

I den slutgiltiga handläggningen av ärendet har även utredare Tobias Thorén och Anna Sundman Marknäs deltagit.

Bilaga 1: Bakgrundsuppgifter

Skolinspektionen besökte Treklångens skola den 9-10 maj 2022. Besöket genomfördes av Sara Algulin och Tobias Thorén.

Treklångens skola F-5 med förberedelseklass 4-6 är en kommunal skolenhet i Uppsala kommun med cirka 300 elever. Eleverna i årskurs 4 är indelade i två klasser, och det går cirka 20 elever i varje klass. Enligt inkomna uppgifter från skolans rektor undervisar nio lärare i årskurs 4 innevarande läsår, varav sex är legitimerade och behöriga.

Bilaga 2: Underlag för bedömning tematisk kvalitetsgranskning

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- Fyra lektionsobservationer
- Två gruppintervjuer med elever
- Två gruppintervjuer med lärare
- En gruppintervju med skolans elevhälsa
- En intervju med rektor.
- Dokumentstudier. Dels de dokument som begärts in från huvudmannen och skolan samt den officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella skolan.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens protokoll från besöket för faktakontroll.

Bilaga 3: Författningsstöd

Skollagen

1 kap. 4 §

Utbildningen inom skolväsendet syftar till att barn och elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Den ska främja alla barns och elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. I utbildningen ska hänsyn tas till barns och elevers olika behov. Barn och elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen. Av förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165, s. 221) framgår att i detta ligger att skolan har ett kompensatoriskt uppdrag beträffande de barn och elever som har sämre förutsättningar. Skolan ska också ge varje flicka och pojke lika möjlighet att utveckla sin fulla potential som människor.

2 kap. 25 §

Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande och elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas. Av förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165, s. 276) framgår att skolan har ett ansvar för att skapa en god lärandemiljö för elevernas kunskapsutveckling och att en utgångspunkt är att lärande och hälsa på många sätt påverkas av samma faktorer. Vidare framgår att arbetet med elevhälsa förutsätter en hög grad av samverkan mellan elevhälsans personal och övriga personalgrupper.

3 kap. 2 §

Alla barn och elever i samtliga skolformer och i fritidshemmet ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling, för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Elever som till följd av en funktionsnedsättning har svårt att uppfylla de olika kunskapskrav eller kravnivåer som finns ska ges stöd som syftar till att så långt som möjligt motverka funktionsnedsättningens konsekvenser. Elever som lätt når de kunskapskrav som minst ska uppnås eller de kravnivåer som gäller ska ges ledning och stimulans för att kunna nå längre i sin kunskapsutveckling. I förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165, s. 285) förtydligas att alla elever, även de som utvecklas snabbt, har rätt att få stimulans och utmaningar i skolarbetet. Även elever som lätt når kunskapskraven eller har speciella talanger har rätt att få en individanpassad undervisning och uppmuntran att nå ännu längre i sin kunskapsutveckling.

2011 års läroplan för grundskolan samt för förskoleklassen och fritidshemmet

1 Skolans värdegrund och uppdrag

En likvärdig utbildning

I grundskolans läroplan anges att undervisningen ska anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Den ska främja elevernas fortsatta lärande och kunskapsutveckling med utgångspunkt i elevernas bakgrund, tidigare erfarenheter, språk och kunskaper.

Skolans uppdrag

Vidare är skolans uppdrag att främja lärande där individen stimuleras att inhämta och utveckla kunskaper och värden. Eleven ska i skolan möta respekt för sin person och sitt arbete. Skolan ska sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet och vilja och lust att lära. Skolan verkar i en omgivning med många kunskapskällor. Strävan ska vara att skapa de bästa samlade betingelserna för elevernas bildning, tänkande och kunskapsutveckling.

2 Övergripande mål och riktlinjer

2.2 Kunskaper

Av läroplanen framgår även att skolan ska bidra till elevernas harmoniska utveckling. Utforskande, nyfikenhet och lust att lära ska utgöra en grund för skolans verksamhet. Skolan ska erbjuda eleverna strukturerad undervisning under lärares ledning, såväl i helklass som enskilt. Läraren ska bland annat ta hänsyn till varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande; stärka elevernas vilja att lära och elevens tillit till den egna förmågan; organisera och genomföra arbetet så att eleven utvecklas efter sina förutsättningar och samtidigt stimuleras att använda och utveckla hela sin förmåga samt får möjligheter till ämnesfördjupning, överblick och sammanhang. Alla som arbetar i skolan ska samverka för att göra skolan till en god miljö för utveckling och lärande.

2.8 Rektorns ansvar

Vidare framgår av läroplanen att rektorn har ett särskilt ansvar för att undervisningens och elevhälsans verksamhet utformas så att eleverna bland annat får den ledning och stimulans som de behöver och att personalen får den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt ska kunna utföra sina uppgifter och kontinuerligt

ges möjligheter att dela med sig av sin kunskap och lära av varandra för att utveckla utbildningen.

Bilaga 4: Mall för huvudmannens redovisning

Detta formulär kan användas som stöd för er när ni redovisar hur ni har arbetat med de utvecklingsområden som Skolinspektionen har identifierat i samband med den regelbundna kvalitetsgranskningen.

Redovisningen av vidtagna åtgärder ska fastställas av huvudmannen.

Utvecklingsområde 1
Rektorn behöver se till att elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling får tillräckligt utmanande arbetsuppgifter i alla ämnen utifrån sina olika kunskapsnivåer.
Redovisa vilka åtgärder som genomförts:
Beskriv hur skolenhetens/verksamhetens kvalitet utvecklats avseende utvecklingsområdet:
Beskriv de effekter som eventuellt förväntas på längre sikt:
Beskriv eventuella ytterligare åtgärder som planeras:
En viktig del i Skolinspektionens arbete är att ta del av elevernas synpunkter om sin skolsituation i våra utredningar. Vi skulle därför vilja veta om ni återkopplat vårt beslut till eleverna och i så fall på vilket sätt?

Utvecklingsområde 2

Rektorn behöver organisera verksamheten så att lärare ges möjlighet att utveckla en undervisning som även möter elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling. I detta ingår att säkerställa att gemensamma diskussioner kring elevgruppen genomförs och att goda undervisningsexempel får spridning.

Redovisa vilka åtgärder som genomförts:

Beskriv hur skolenhetens/verksamhetens kvalitet utvecklats avseende utvecklingsområdet:

Beskriv de effekter som eventuellt förväntas på längre sikt:

Beskriv eventuella ytterligare åtgärder som planeras:

En viktig del i Skolinspektionens arbete är att ta del av elevernas synpunkter om sin skolsituation i våra utredningar. Vi skulle därför vilja veta om ni återkopplat vårt beslut till eleverna och i så fall på vilket sätt?